

Gemeente van Christus,

Draken, typisch iets uit sprookjes, zou je denken. Maar ook in de bijbel komen ze voor. Nou ja, één in ieder geval: in het 12e hoofdstuk van Openbaring, waarvan we zojuist het begin hebben gehoord. Je kunt dit hoofdstuk lezen als een alternatief Kerstverhaal: het gaat over een jonge vrouw die zwanger is en een kind baart. En een draak die het kind wil doden. En verslinden, zelfs.

Voordat we er naar gaan kijken is het goed om kort iets te vertellen over de achtergrond van dit wonderbaarlijke, laatste boek van de bijbel.

Johannes schrijft zijn boek aan het einde van de 1^e eeuw. In de bloeitijd van het machtige Romeinse rijk. De eerste Christenvervolgingen dienen zich aan. In de 2^e en 3^e eeuw zullen ze in alle hevigheid losbarsten. Johannes is verbannen naar Patmos. Daar schrijft hij zijn boek, in de vorm van een brief aan alle christenen die net als hij hun leven niet meer zeker zijn.

Aan de ene kant schrijft hij om hen een hart onder de riem te steken. Aan de andere kant om hen op te wekken, aan te sporen om zich niet bij de bestaande situatie neer te leggen, hun geloof dan maar af te zweren en zich aan te passen aan de heersende orde. Want dat zag Johannes om zich heen gebeuren. Niet verwonderlijk: het leek er immers sterk op dat er na de dood van Jezus niets was veranderd: "Rome" maakte de dienst uit. Met de keizer als absoluut heerser.

Van het verwachte koninkrijk van God, dat in Jezus zou zijn aangebroken, dat koninkrijk waar Vrede en Gerechtigheid elkaar zouden kussen, was bitter weinig te zien.

Zou alles dan toch tevergeefs zijn geweest: het leven, lijden en sterven van Jezus, - zou het geen enkel spoor achterlaten? Zouden zijn woorden verwaaien, als kaf in de wind?

Een spannende vraag, waarmee Johannes rondliep.

Hij schrijft zijn boek in de vorm van een rondzendbrief. Hij wil aan de gelovigen vertellen wat hij in zijn visioenen, in zijn grot op dat eiland Patmos heeft gezien. Maar hij moet voorzichtig zijn: hij moet zó zien te schrijven dat de ingewijden hem wel begrijpen. En dat de Romeinse overheid, als ze zijn werk al in handen krijgen, het zullen zien als abracadabra.

Want hij schrijft verzetsliteratuur. Een heel bijzondere vorm van verzetsliteratuur, die wemelt van de symboliek. Het aantal interpretaties van ál die symbolen, niet alleen in het boek als geheel, maar ook al als het gaat om onze lezing van vandaag, is schier oneindig. Ik beperk me vanochtend tot drie ervan: De Vrouw, Het Kind en - uiteraard - De Draak.

Die zwangere jonge vrouw, dat is ongetwijfeld Maria. Amper zal ze haar eerstgeboren kind het leven hebben geschonken, of de Draak steekt een van zijn zeven koppen op: koning Herodes laat alle jongetjes van twee jaar en jonger uit de buurt van Bethlehem vermoorden. Jozef, door een engel gewaarschuwd in een droom, neemt zijn vrouw en zoontje mee op de vlucht naar de woestijn, richting Egypte. Daar wacht hij tot de storm is uitgewoed.

De Draak staat dus symbool voor Herodes. Maar, vele eeuwen daarvoor, ook voor de Farao, die alle jongetjes van dat hebreeuwse slavenvolk laat ombrengen, omdat hij hen als een groeiende bedreiging ziet.

En in zijn oervorm zie je de Draak, nu in de gestalte van een Slang, terug in het verhaal van Eva, Oer-moeder van alle levenden.

In dit laatste verhaal zie je de Draak, denk ik, in zijn meest fundamentele gestalte op het toneel verschijnen: als de verpersoonlijking van een macht, een kwade macht, die het - in beginsel goede en onbedreigde - leven van mensen bedreigt. De Verstoorder van het leven dat goed, zeer goed is, in Gods ogen. Een leven als in een paradijs.

De Draak staat in wezen symbool voor alles wat het leven van mensen bedreigt. En ons daarmee angst aanjaagt.

Hij is zevenkoppig, zegt Johannes. Dat betekent dat deze Angstaanjager oneindig veel vormen kan aannemen. Hij steekt onder andere altijd opnieuw de kop op in grote machthebbers. Farao, Herodes, Nero, Hitler, Stalin, Mao, ik hoef u de hedendaagse voorbeelden niet te noemen, denk ik.

Er schiet me in dit verband een uitspraak te binnen van Abel Herzberg, overlevende van Bergen-Belsen: Hitler en zijn Nazi-bende haatten de Joden niet omdat ze Jezus zouden hebben vermoord, maar omdat ze Hem hadden voortgebracht!

Omdat deze man van Nazareth met zijn boodschap van Het Koninkrijk Gods, waar liefde de dienst uitmaakt, een fundamentele bedreiging vormt voor alles en iedereen die daar juist géén boodschap aan hebben. Aan liefde. En vrede. En gerechtigheid. En dat zijn in principe alle mensen die streven naar macht. Ook in onze dagen steekt de Draak op allerlei plaatsen déze kop weer op.

Maar ook op andere manieren jaagt hij angst aan. Eigenlijk, uiteindelijk steekt hij óveral de kop op waar mensen angst ervaren. Existentiële angst, angst die raakt aan jouw bestaan.

Als de twee meest wezenlijke angsten die je als mens kunt ervaren worden wel genoemd: de verlatingsangst en de angst voor de dood.

Verlatingsangst, - bij kleine peutertjes zie je het in een bepaalde fase gebeuren: mama loopt de kamer uit....en is wég! Je bent helemaal alleen ! Een onbedaarlijke huilbui is het gevolg. Totdat mama de kamer weer binnenkomt.

Later pas breekt het besef door dat ze er nog wel is, ook al zie je haar niet meer.

Maar die angst om helemaal alleen te staan, zal de rest van je leven met je meegaan. En bij tijd en wijle de kop opsteken. Een van die zeven Drakenkoppen.

Iets soortgelijks geldt voor de angst voor de dood. Ook die kan bij tijd en wijle de kop opsteken.

We zijn er allemaal wel meesters in geworden om die kop weer in te drukken. Wég te drukken.

Maar dat lukt niet altijd. Zeker niet als je er ineens mee geconfronteerd wordt hoe kwetsbaar je leven is. Van jou, of van wie je lief zijn. Kwetsbaar. En per definitie eindig. Toch?

Dat Kind dat geboren wordt, zal in de paar jaren dat hij rondtrekt en zijn boodschap verkondigt, steeds opnieuw proberen om aan mensen door te geven wat hij zelf ervaren heeft, in zijn heftige confrontatie met de Draak. Veertig dagen lang, in de woestijn. En nadat hij uit het water van de Jordaan was opgestaan en de hemel open had zien gaan. En een Stem hoorde die zei: je bent mijn lief kind, in jou heb Ik welbehagen.

Hij ervoer het alsof hij door het water van de dood heen was gegaan. De dood had zijn macht over hem verloren. En hij wist dat hij nooit alleen zou staan. Dat de mens in wezen nooit alleen staat.

Maar door God omgeven en gedragen wordt. Zoals een vader liefdevol zijn armen slaat om zijn kind. Zó omringt God de Vader jou, vol liefde en erbarmen. Kome wat komt.

Je hoeft dus geen angst te hebben. Je hoeft geen angst te hebben.....

De Draak, met al zijn zeven koppen, is in wezen al verslagen. Hij heeft niet het laatste woord over jou leven.

Wat overigens niet wil zeggen dat hij niet kan woeden in jouw leven. Johannes verbeeldt dat zó dat De Draak in de hémel al verslagen is, door Michaël, een van de aartsengelen, die hem met zijn hemelse leger eruit gesmeten heeft. "In de hemel" is er geen plaats meer voor De Draak. Hij is weliswaar "op aarde gesmeten", waar hij nog steeds woedend rond gaat. Maar in wezen is hij al verslagen.

Dat is de paradoxale boodschap van dit vreemde verhaal. De Boodschap die dit Kind aan ons heeft overgeleverd. Amen.